

Fylkesmannen i Oppland

MØTEREFERAT		Dato: 28. juni 2017	
Rovviltnemnda i region 3/Oppland			
Møtet innkalt av	Sekretariatet v/Fylkesmannen	Referent	Marte Conradi
Møtedato	28. juni 2017	Møtetid	Kl. 11:00 – 14.30
Møtested	Statens hus, Lillehammer	Møteleder	Aud Hove
Deltakere	Medlemmer i rovviltnemnda: Aud Hove, Mariann Isumhaugen, Kari-Anne Jønnes og Trygve Brandrud, Ragnar Nordgreen (telefon) Fylkesmannen: Bente Odlo, Sidsel Røhnebæk, Vebjørn Knarrum og Marte Conradi		
Ikke til stede			
Tilhørere	Kristina Hegge (OB), Arnfinn Beito (OSG), Pål Kjørstad (NSG), Astrid Olstad (OBS), Ole Tvette Muriteigen (Sør-From kommune), Tormod Pedersen og Tore Grønlien (NJFF Oppland), Arne Fossmo (Ringebu skadefellingslag), Ole Knut Steinset (SNO), Jostein Hernes (GD), Ole Petter Berget (Nord-Fron småbrukarlag), Øivind Gaden (Mattilsynet), Hilde Hammer og Jon Ludvig Dalseg (Midt-Gudbrandsdal Landbrukskontor) Tom Rune Engen (prosjektleder lisensfelling jerv) .		
Kopi	Sigurd Tremoen, Vebjørn Knarrum		

Åpen post 11.00 - 11.15

Tema som ble tatt opp:

- Arnfinn Beito (OSG): Hva skal til for å få staten mer på banen når man ikke klarer å håndtere situasjonen på lokalt nivå? SNO og staten burde vært mye sterkere inne enn de har vært så langt. Ekspertisen i landet er altfor lite på. Denne skadesituasjonen burde vært prioritert da det er den største skadesituasjonen nasjonalt om dagen. Per i dag er 3 800 dyr aktuelle for flytting. Man har ikke fått til å flytte disse til Øystre Slidre som opprinnelig planlagt, prøver å få til flytting til Vang nå. OSG har hatt tett og godt samarbeid med Fylkesmannen i situasjonen. Men til syvende og sist er det kun uttak av skadevolder som er den endelige løsningen. Jo lengre situasjonen varer, jo flere beitebrukere er det som kommer til å ville flytte sau til andre utmarksbeiter. OSG ser med gru fram til erstatningsoppgjøret i høst.
- Kristina Hegge (Oppland Bondelag): Situasjonen på Hadeland medfører store kostnader for samfunnet. Det burde vært rutiner hos FM som gjør at det automatisk iverksettes skadefelling på ulv når det bekreftes observasjon av ulv før beitesesongen, slik at det ikke er avhengig av at noen søker. Viktig med fokus på samarbeid mellom fylker, kommuner og jaktlag.
- Pål Kjørstad (NSG): Veldig alvorlig situasjon nå på Hadeland. Organisasjonen NSG er prinsipielt mot tapsreducerende tiltak. Tapssituasjonen skulle aldri oppstått i beiteprioritert område. Er det kontakt mellom FM og brukere som har radiobjøller? Sau med radiobjøller er et godt verktøy for å vise hvor ulven er. Når det er flere involverte fylker og kommuner/skadefellingslag, så må én av kommunene ha det overordnede ansvaret for å koordinere skadefellingsforsøket. Nå må det settes i gang en skikkelig etterforskningsgruppe på Hadeland for å finne ut hvor ulven er og

hvordan man kan få tatt den ut. Hvis det hadde blitt gitt like mye penger til skadefelling som det har blitt brukt til tapsreduserende tiltak, så hadde ulven blitt tatt ut nå.

- Arne Fossmo (Skadefellingslaget i Ringeby): Møte 20. april med Fylkesmannen der det ble sagt at det skulle være enklere og mer lempelig å få en rask skadefellingstillatelse ved synsobservasjon med varighet fram til kl. 12 neste dag. Jaktlaget blir ikke trodd på når de melder inn synsobservasjon av ulv. Det er også kontroversielt hvordan bidrar til forebyggende tiltak, det er tilnærmet umulig å få hjelp fra SNO/helikopter o.l. Ulven hadde ikke tatt en eneste sau dersom man hadde fått lov til å bruke helikopter. Skadefellingslaget i Ringeby har ingen forståelse for at det ikke gis en egen fellingstillatelse for Ringeby for ulven det nå er skadefellingsforsøk på i Ringeby/Stor-Elvdal. Skadefellingsforsøket må organiseres og styres av de som har kjennskap til terrenget. Fylkesmannen må også ha døgnbemannet vakttelefon. Hva skjer hvis det kommer en observasjon i løpet av natta? Resten av fylket sitter med vakttelefon hele døgnet, men for Fylkesmannen blir det for belastende. Skadesituasjonen til ulv i Ringeby – over 40 døde/skadde dyr så langt. I framtida må staten ta et mye større ansvar på et mye tidligere tidspunkt. Sånn det er nå blir det ikke satt inn kraft nok fra staten. Flytting av sau på Hadeland er poenngløst nå, ulven må tas ut. Når dyrene flyttes, hva da? Hvis man skal flytte beitedyrene over alt, hvor skal det da bli av dyrene til slutt? Nå viser det seg at det meste av ulven som felles i Oppland er norsk, ikke svensk. Vi må prøve å beholde beiteområdene våre, og det offentlige/SNO må settes inn med én gang sammen med det lokale mannskapet som har den lokale kjennskapen. Det var enklere for kommunen da rovviltneemnda hadde lagt ned sine verv sånn at kommunen kunne ha direkte kontakt med Miljødirektoratet.
- Astrid Olstad (Oppland bonde- og småbrukarlag): Lavere terskel for skadefelling på jerv. Hvorfor kreves det skade til jerv før iverksettelse?
- Ole Petter Berget (Nord-Fron småbrukarlag): Ikke særlig begeistret for saueflyttingen på Gran. Hva skjer hvis man får tilsvarende skadesituasjon på Kvamsfjellet? Hvis ikke forvaltningen klarer å passe på rovviltet bedre så må beitebrukerne få lov å gjerde inn områdene sine.
- Ole T. Muriteigen (Sør-Fron kommune): Vi er nå inne i den mest alvorlige rovviltsituasjonen i Oppland i nyere tid. Stol på synsobservasjoner. Hvem skal ta ansvar? Motorferdsel i utmark – må bli enklere å få generelle fritak. Bruk av hund – har blitt slått opp stort i media, men det er ikke så enkelt å gjennomføre likevel.
- Arnfinn Beito (OSG): Sterkt beklagelig at det brukes tid og ressurser på å krangle om hvordan man skal gjennomføre en skadefelling. Det må være én person som har styringen og har ansvar.

Saksliste:

12/17 Godkjenning av innkalling og saksliste

Ingen merknader.

13/17 Godkjenning av referat fra møte 24. mai

Ingen merknader.

14/17 Orienteringer

Bestandsstatus, skadesituasjon og skadefellinger i Oppland.

Marte Conradi informerte.

Bestandsstatus

- Jerv: 6 påviste ynglinger i Oppland, to av disse tatt ut ved hiuttak (Skjerdingseng og Sikkilsdalen), slik at man pr. 28. juni 2017 ligger på bestandsmålet for jerv i Oppland.
- Gaupe: 5 familiegrupper i Oppland, man ligger på bestandsmålet i 2017.

Bjørn: Relativt lav aktivitet av bjørn i Oppland. Det ble funnet DNA fra to individer i Oppland i 2016, begge disse hadde hoveddelen av aktiviteten i Hedmark.

Ulv: 4 helnorske og 7 grenseynglinger i 2016. Antallet dyr med tilhold kun på norsk side har minket (Slettåsflokken har gått inn som grenseflokk), mens antallet dyr med tilhold på begge sidene av grensen har økt.

Kongeørn: Ingen nye bestandsestimater etter estimatet på 963 hekkende par i Norge i 2015

Skadesituasjonen så langt i Oppland 2017

Jerv: Ingen påviste skader

Gaupe: Noen spredte skader i Ottadalen og i Valdres. Én konkret skadesituasjon med noe større omfang (4 bekreftede skader) på grensa mellom Nord-Aurdal og Sør-Aurdal – medførte iverksetting av skadefelling. Ingen gaupe felt.

Bjørn: To separate skader av bjørn i Ringebu – medførte iverksetting av skadefelling i begge tilfeller. Én bjørn felt. Det er også dokumentert én gammel skade til bjørn i Sør-Fron.

Ulv: Skadesituasjon med stort omfang i Hurdal/Gran. Så langt 169 døde/skadde dyr dok. ulv. Skadefellingsforsøk pågår. Skadesituasjon i Samdalen, Ringebu, 41 døde/skadde dyr dok. ulv. Skadefellingsforsøk pågår. Ingen andre skadesituasjoner til ulv i Oppland så langt i år.

Iverksatte skadefellingstillatelser 2017:

Art	Område	Varighet
Ulv	Gudbrandsdalen	28. april – 2.mai
Ulv	Ringebu, Øyer	28. april – 1.mai
Ulv	Hadeland/Akershus	30. mai -
Ulv	Øyer, Lillehammer	8. juni – 12. juni
Bjørn	Ringebu	11. juni – 16. juni
Bjørn*	Ringebu (FMHE)	18. juni – 27. juni
Ulv*	Ringebu	19. juni - 16. juni
Ulv	Ringebu (FMHE)	21. juni -
Gaupe	Nord-Aurdal, Sør-Aurdal	25. juni – 29.juni

* Dyr felt

Korrespondanse
Sidsel Røhnebak orienterte

Korrespondanse rovviltnemnda region 3/Oppland 24. mai -28.juni 2017

	Dato	Fra	Til	Tema
1	24.05.17	Nord-Fron bonde- og småbrukerlag v/Ole Petter Berget	FMOP m.fl.	Husdyr må få prioritet i prioriterte beiteområder
2	28.05.17	Leder i rovviltnemnda region 3/Aud Hove	Nord-Fron bonde- og småbrukerlag v/Ole Petter Berget	Svar på spørsmål
3	29.05.17	Nord-Fron kommune v/Geir Johan Groven	Miljødirektoratet m.fl.	Søknad om bistand fra SNO med helikopter til uttak av ulv
4	01.06.17	Leder i rovviltnemnda region 3/Aud Hove	Statssekretær Klima- og miljødepartementet Lars Andreas Lunde	Bekymring for ulv i villrein- og beiteområde i Rondane Sør
5	01.06.17	Miljødirektoratet	Adresseliste	Avslag på søknad om ekstraordinære uttak av jerv i oppland i 2017
6	05.06.17	Leder i rovviltnemnda region 3/Aud Hove	Rovviltnemnda i region 3	Ulv og beitedyr
7	07.06.17	Leder i rovviltnemnda region 3/Aud Hove	Klima- og miljøminister Vidar Helgesen	Når er nok nok av ulveangrep?
8	08.07.17	FMOP	Beitebrukere	Søknad om kompensasjon ved utsatt beiteslipp som akutt-tiltak juni 2017
9	09.07.17	Regjeringen.no/Klima- og miljødepartementet	Hjemmeside	Åpner for plotthund ved skadefelling av ulv
10	09.06.17	FMOP v/Miljøverndirektør Vebjørn Knarrum	Miljødirektoratet	Behov for økt FKT-ramme til Fylkesmannen i Oppland
11	09.06.17	FMOP v/Sidsel Røhnebak	Rovviltnemnda i region 3	Litt om de siste dagers hendelser
12	13.06.17	Rovviltnemnda i region 2	adresseliste	Forvaltningsplanen for rovvilt i region 2 er revidert
13	13.06.17	Rovviltnemnda i region 3 og FMOP	adresseliste	Invitasjon til felles informasjonsmøte Statens hus, Lillehammer 16. juni kl. 13 -15.
14	14.06.17	Miljødirektoratet	adreseliste	Avslag på søknad om bruk av Statens naturoppsyn og helikopter ved felling av ulv
15	20.06.17	FMOP	adresseliste	Referat fra møte 16. juni
16	20.06.17	Mattilsynet	hjemmeside	Ny vurdering av beiteslipp etter ulveangrep på Østlandet – fraråder ikke lenger beiteslipp på generelt grunnlag

17	20.06.17	Landbrukskontoret på Hadeland	FMOP og Mattilsynet	Strategi for beiteslipp – etter ulveangrep i juni 2017
18	21.06.17	Landbrukskontoret på Hadeland	FMOP	Kostnadsoverslag knyttet til «Slippestrategien»
19	21.06.17	Mattilsynet v/Astri Ham	Landbrukskontoret på Hadeland	Svar på spørsmål rundt «Slippestrategi»
20	21.06.17	FMOP v/Miljøverndirektør Vebjørn Knarrum	Miljødirektoratet	Foreløpig økonomisk status for fellingsforsøket på Hadeland – Hurdal, ber om tilbakemelding
21	21.06.17	Klima- og miljødepartementet	adresseliste	Høring av endringer i rovviltforskriften – skadebestemmelsen for kongeørn og kongeørnprosjekter – høringssvar 4. september 2017
22	23.06.17	Miljødirektoratet v/Knut Morten Vangen	FMOP	Økt ramme – forebyggende og konfliktdempende tiltak

FKT/økonomi

Sidsel Røhnebæk orienterte

1. Beitelag

- Gran beitelag – Østås: 5 000 sau, om lag 1 000 var sluppet, er delvis sanket inn/går i provisoriske kveer med vakthold
- Østre Toten beitelag: 3 500 sau, tilnærmet alle sluppet. Utsatt slipp fra 4. juni til 19. juni
- Toten 3: 4 000 sau - 2 500 sluppet, 1 500 fortsatt på diverse inngjerda beiter (innmark, provisoriske løsninger)
- Kolbu saubeitelag: 5 400 sau – 2 200 sluppet, 3 200 fortsatt på annet beite
- Vestre Toten beitelag og Trevatn beitelag: i alt 1 000 dyr, antar noe er sluppet

2. Kompensasjon «utsatt slipp» - på plass 8. juni

Ordningen gjelder berørte beitebrukere fra Gran og Østre Toten innenfor gjeldene skadefellingsområde hvor det pågår skadefellingsforsøk på ulv, samt beitebrukere i Vestre Toten og Søndre Land sør for Trevatn. Kompensasjonsordningen gjelder sau som er holdt tilbake fra slipp på utmark fra og med 4. juni og fram til situasjonen blir endret, per dato begrenset fram til 14. juni. Ordningen kan bli utvidet. Kompensasjonen er kr. 6 per dyr per dag.

Overslag utgifter per dags dato:

Antar at 9 000 sau hadde utsatt slipp i 15 dager (4. juni til 19. juni) = $9\,000 \times 6 \times 15 =$ kr. 810 000

Antar at 7 000 sau fortsatt har utsatt slipp i 25 dager (4. juni – 29. juni) = $7\,000 \times 6 \times 25 =$ kr. 1 050 000

Sum kr. 1 860 000

3. Utvidet og ekstraordinært tilsyn – mangler oversikt, vet det er tett samarbeid beitelagsmedlemmer, beitelagsledere og landbrukskontor. Pålegg om å skrive logg.

4. Andre tiltak – Gran beitelag – «Strategi for beiteslipp». Det ble lørdag 24. juni etablert 4 midlertidige kveer med sau, ca 50 -100 da med strømtråd, i Helgedalen på åpne sletter, hogsflater m.m. Her blir sauene døgnovervåket, også av jegere. Ulven tok natt til mandag sau like ved.
5. Flytting av dyr – forsøk på å få til avtale med flytting av 2 000 sau til Skaget/Bitihorn beitelag/Øystre Slidre – nord for Vinstervatnet. Det ble ingen avtale, nå noen sonderinger om muligheter i Vang. Flytte prosjektet vil koste:
 - a) Transport – per bil 60 søyer og 120 lam = kr 7000, 10 turer = kr. 70 000, retur 15 turer = kr. 105 000.
 - b) Daglig tilsyn, en gjeter per 1000 dyr i 60 dager = 2 x 60 x 7,5 x 250 =225 000
 - c) Totalt kr 400 000
6. Skadefelling - ramme og forbruk – antar nærmer seg kr. 500 000
7. Oppsummert per dato – nær kr. 3 000 000
 - a) Kompensasjon utsatt slipp: kr. 1 800 000
 - b) Ekstra tilsyn: kr. 200 000?
 - c) «Strategi for beiteslipp»: 200 000?
 - d) Flytting av dyr: kr. 400 000
 - e) Skadefelling: kr. 500 000.

15/17 Orientering fra NJFF – Oppland om gaupeovervåking

Tormod Pedersen orienterte

16/17 Kvote for lisensfelling ulv 2017/2018

Marte Conradi orienterte

Det vises til saksframlegget i saken der sekretariatets forslag var lisensfellingskvote for ulv på 5 dyr.

Kari Anne Jønnes foreslo kvote på 7 dyr for å ta høyde for endret bestandssituasjon nasjonalt. Dette ble enstemmig vedtatt.

Aud Hove hadde følgende endringsforslag:

Rovviltnemnda viser til at det ikke er mål om ynglinger av ulv i region 3, og nemnda har følgelig myndighet til å åpne for lisensfelling av ulv i region 3 jf. naturmangfoldlovens § 18, jf. §§ 4, 7 og 10 i rovviltforskriften myndighet til å fastsette lisensfellingskvote for ulv i region 3 (Oppland).

Endringsforslaget ble enstemmig vedtatt.

Vedtak: Rovviltnemnda viser til at det ikke er mål om ynglinger av ulv i region 3, og nemnda har følgelig myndighet til å åpne for lisensfelling av ulv i region 3 jf. naturmangfoldlovens § 18, jf. §§ 4, 7 og 10 i rovviltforskriften myndighet til å fastsette lisensfellingskvote for ulv i region 3 (Oppland).

Rovviltnemnda vedtar en kvote på 7 - sju ulver i region 3 (Oppland) uten noen nærmere regioninndeling for 2017/2018. Rovviltnemnda kan til enhver tid endre eget vedtak om kvote for lisensfelling dersom nye opplysninger tilsier det. Av hensyn til bestandssituasjonen og den genetiske variasjonen i bestanden, bør en vurdere tiltak slik at en ikke feller et individ som stammer fra den finsk – russiske bestanden.

Eventuelle endringer av områdegrenser og fordeling av gjenværende kvote underveis i fellingsperioden skal sekretariatet avklare med leder av nemnda. Bakgrunn og begrunnelse går fram av saksframlegget fra sekretariatet.

17/17 Kvote for lisensfelling bjørn 2017

Marte Conradi orienterte

Det vises til saksframlegget i saken der sekretariatets forslag var lisensfellingsskvote for bjørn på to dyr. Forslaget ble enstemmig vedtatt.

Vedtak: Rovviltnemnda i region 3 viser til at det ikke er mål om ynglinger av bjørn i region 3, og nemnda har følgelig myndighet til å åpne for lisensfelling av bjørn i region 3. jf. §§ 4, 7 og 10 i rovviltforskriften.

Det åpnes for lisensfelling på bjørn i hele region 3 (Oppland). Totalkvoten settes til to dyr. Hele fylket er ett fellingsområde.

Nærmere vilkår:

- Eventuelle endringer av områdegrenser og fordeling av gjenværende kvote underveis i fellingsperioden skal sekretariatet avklare med leder av nemnda.
- Fellingsperioden er fra og med 21. august til og med 15. oktober 2017.
- Binne med unge(r), samt hennes unge(r) (uansett alder) er unntatt fra lisensfelling. Det er liten sannsynlighet for at binner felles i Oppland. Dersom det skulle skje, vil nemnda foreta en ny vurdering av kvoten.
- Forsøk på felling kan bare skje i perioden fra en time før soloppgang til to timer før solnedgang.

18/17 Status og framdrift samordningsoppdraget jerv

Aud Hove orienterte.

Berammert møte i januar som utgikk da nemndene i region 3 og 5 la ned sine verv i vinter. Planlagt møte i august med nemndslederne i region 3, 5 og 6 og Miljødirektoratet for planlegging av videre framdrift.

19/17 Oppfølging av brev fra Klima- og miljødepartementet av 20. juni 2016 om tidlig nedsaking av sau i jerveprioriterte områder som forebyggende tiltak

Nemnda skriver et svar til KLD som svarer ut oppdraget så langt som sendes i løpet av kort tid. Nemnda sørger for at ett medlem alltid er tilgjengelig i løpet av sommeren.

20/17 Eventuelt

- a) Rovviltnemnda tar initiativ til et møte rett etter valget med landbruks- og matminister og klima- og miljøvernminister i Oppland for å ta opp utfordringene med rovvilt i fylket. Utfordrer

faglagene til å sende en felles invitasjon sammen med nemnda til departementene om et slikt møte.

Forslaget enstemmig vedtatt.

- b) Uklarhet rundt oppfølging av ulveforliket – det genetiske opphavet til ulven i Norge. Hva er status av oppfølging av punkt 5 i ulveforliket?
- c) Orientering om bruk av løs, på drevet, halsende hund – retningslinjer for Miljødirektoratets skjønnsvurdering.
- d) Neste møte i rovviltnemnda er 24.august